

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

VIII. An duplici entitati possit conuenire mutua causalitas in eodem
genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

15 Rubius, qui docuit lib. 2. tract. 7. de comparatione causarum, quaest. 1. posse eundem effectum simul produci à duplici causa totali, negat ibidem n. 69. effectum productum tempore antecedenti ab alia causa, & conseruat in hoc, posse denuo dependere ab alia causa, ait enim se non posse intelligere eundem effectum iam productum, & permanentem in esse recepto iterum produci, quia productio dicit nouitatem effectus: ergo si non est nouus effectus, non potest esse noua productio. Ratio debilis, quia actio terminata ad effectum, qui praecessit in tempore immediato non dat nouum esse rei, sed conseruat, quod immediate antea habuit, & ita sicuti, si vtrique causa ab instanti praecedenti dedisset nouum esse rei, vtrique in hoc instanti idem esse conseruaret, ita similiter postquam altera tantum dedit nouum esse rei in instanti praecedenti, potest vtrique idem esse conseruare in hoc instanti, per actiones distinctas, quarum vtrique dicitur conseruatio, quia licet altera modo incipiat esse illius terminus, non modo incipit, sed immediate antea fuit, & actio non dicitur prima productio ex eo quod primo incipiat, sed ex eo quod primo incipiat existere illius terminus. His soluitur Rubij ratio, & simul impugnat conclusio ratione adducta. Effectus enim, qui in hoc instanti potest terminare duplicem actionem, si primo inciperet esse, vel si cum primo incipit esse eandem terminasset, eodem modo poterit illas terminare etiam si in instanti praecedenti alterum tantum terminauerit, vnica enim terminatio, quae praecessit in instanti praecedenti neque ratione sui, neque ratione negationis alius terminationis, quae simul cum illa praecessit opponitur cum duplici terminatione, seu duplici actione existenti in hoc instanti, aliàs in illo possibili.

PUNCTVM VIII.

An duplici entitati possit conuenire mutua causalitas in eodem genere.

I Inquirimus an calor productus ab alio calore in genere causae efficientis possit in eodem genere eundem producere: exempli gratia an calor A productus à calore B, possit eundemmet calorem B producere. Similiter possit quaestio procedere de causa materiali, quae non sit primum subiectum, hoc enim nullam aliam habet materialem causam, sed de alio secundo subiecto. An videlicet calor receptus in quantitate ex eo praecise, quod in illa recipiatur impeditur maneret ad quantitatem recipiendam, si aliàs ad illius receptionem haberet virtutem, in qua hypothese locum inuenit hac difficultas de causa materiali, & non in sensu absoluto, quia nulla datur materialis causa recipiens formam, in qua antecederet ad receptionem illius eadem posset recipi. De causis formalibus nulla est dubitandi ratio, quia cum huius causalitas nihil aliud sit, quam vnio inter formam, & materiam, implicat hoc extremum, quod alteri vnitur tanquam formae, eidem tanquam materiae vniri, quia ratio materiae, & formae non desumitur ex diuersitate vnionis, sed ex diuersitate intrinseca earum entitatum, quae vniantur: de causis finalibus non recusabo concedere posse duas entitates sibi mutuo esse finales causas in eodem genere per diuersas intentiones, quia ex vi huius intentionis possum ego intendere deambulationem propter sanitatem, & ex vi illius sanitatem propter deambulationem, quarum prima respicit sanitatem tanquam finem, & sanitatem tanquam medium. Ratio est, quia vt finis moueat non debet supponi exercitium, & quovisque ita supponatur potest illius assequutio efficaciter intendi, & postquam semel est ita intentus potest efficaciter amari propter alium finem tanquam medium vtile ad illud.

2 Deuoluitur tota difficultas ad principium effectiuium, de materiali enim in hypothese facta eodem modo philosophandum est. Nullam causam posse quoad primum sui esse produci ab effectu, quem ipsa producit certum est inter omnes cuius rationem dabo num. 3. causam remotam sentiebat doctus quidam Magister non esse causam per se sed per accidens, cui principio ita fidebat, vt non dubitauerit absolute concedere causam remotam posse dependere quoad primum esse ab effectu ab illa producto in eodem genere: ita vt si calor A calorem B produxerat, & hic calorem E: posset calor E, calorem A, producere, quia cum

ab hoc remotè tantum dependeat, quod non est dependere per se, sed per accidens, strictè loquendo non est illo naturè posterior, & ita absolute potest esse prior. Hanc sententiam ita absolute prolatam puto nullatenus sustinendam esse omnique probabilitate carere. Si enim sine vlla distinctione admittamus effectum posse producere causam remotam in eodem genere quo ab illa procedit, poterit hoc modo defendi omnes creaturas esse sibi mutuo causas in genere causae efficientis, & necessarium non erit aliquam primam causam increatam assignare à qua omnes dependeant.

Dicendum est effectum non posse producere suam causam mediatam, neque immediatam, à qua actu dependet: in eodem genere in quo ab illa dependet, de causa immediata conclusionem probabo. Effectus supponit suam causam existentem: ergo antequam intelligatur existens effectus, & potens influere, intelligitur existentia causae: ergo supponitur existens ex vi alicuius actionis: consequens primae illationis realiter ab antecedenti non differt. Secundam consequentiam probabo: nihil creatum potest supponi existens quin supponatur dependens: ergo debet supponi terminans aliquam dependentiam: ergo aliquam actionem, in qua consistit dependentia: ergo est posterior hac dependentia, seu hac actione: ergo non potest esse prior hac actione, neque actio ab illo per se dependere, cum supponatur absolute existens, antequam adueniat effectus, ita vt si hic deficeret, non deficeret saltem per locum intrinsecum talis actio. Confirmatur, nulla actio potest intelligi ante virtutem causatiuiam, à qua dependet: sed actio ex vi cuius producitur hac causa intelligitur antequam existat effectus productus ab eadem causa: ergo non potest dependere ab hoc effectu tanquam à virtute causatiua: ergo effectus non potest influere in causam per illam primam actionem, per quam primo existit causa.

De causis remotis à quibus actu dependet effectus eodem modo traditam conclusionem probabo. Ad effectum supponitur actio productiua suae causae, vt nuper probauimus: ergo supponitur existens principium, à quo procedit talis causa: sed hoc principium est causa remota: ergo ad hunc effectum supponitur existentia causae remotae. Hac causa remota vel est creata, vel increata: si est increata erit à se, & in illa sicut series causarum huius effectus: si creata: ergo debet supponi existens ex vi alicuius actionis existentis: ergo supponitur alia actio ad effectum remotum: ergo non potest dependere ab illo, eodemque modo arguo donec deueniam ad causam increatam, quae supponitur existens à se, vltra quam non potest causarum series procedere.

Dixi effectum non posse producere causam mediatam, neque immediatam, à quibus actu procedit, quia si primo fuit ab illis productus, etiam ab aliis conseruetur, poterit eodem modo illas iterum producere vel conseruare, ac si ab illis numquam dependisset. Exempli gratia, Ignis A produxit calorem B, & hic calorem C, qui iam non conseruatur à calore B, neque à calore A, proxime vel remotè, calor C, poterit modò vtrumque calorem A, & B, producere, ac si numquam ab illis fuisset productus. Ratio est, quia effectus constituitur posterior principio effectiui per dependentiam, quam habet ab illo, & ita dum hanc dependentiam habet posterior est, quia ablata non remanet posterior: ergo si aliàs habeat virtutem per modum actus primi potest esse prior, & influere in illam entitatem à qua olim dependebat, & iam non dependet. Dixi posse influere effectum in principium à quo dependebat, & iam non dependet, ac si numquam ab illo dependisset, quod intelligo, siue per nouam illius principij iam corrupti reproductionem, siue eiusdem existentis conseruationem, neutra enim ex his repugnat ab hac entitate procedere ex dependentia tam praeterita, si aliunde non repugnet, quod si repugnet reproductio effectus, vel noua eiusdem existentis conseruatio, effectum, qui antea ab entitate reproductenda, vel conseruanda dependebat, non posse hanc reproductionem seu conseruationem exercere, non procedet ex dependentia praeterita, sed ex alio capite de quo non curo.

Contra hanc conclusionem sic explicatam nulla obiectio alicuius momenti excogitari potest, non enim requiritur idem esse prius, & posterior respectu eiusdem in eodem tempore, sed in diuersis, quia entitas tantum est prior dum

dum ab illa dependet alia, & tantum est posterior dum ipsa dependet, & cum non concedamus eandem entitatem simul insuere, & dependere, non concedimus simul esse priorem, & posteriorem, id autem respectu diuersorum temporum concedere nullum est inconueniens. Tantum posset obicere effectus, qui modò conseruatur à Deo adhuc moraliter depèdet ab illa causa, à qua primò fuit productus, quia ideo conseruatur à Deo in hoc instanti, quia antea ab illa causa fuit productus: ergo saltem moraliter est modò effectus posterior causæ, à qua non actu depèdet sed dependit. Respondeo effectum conseruatum à solo Deo moraliter esse posteriorem causa primò producente relatè ad illius existentiam præteritam, ex vi actionis, quam terminabat, quod non impedit priorem respectu eiusdem causæ, non vt iam præterita, sed vt actu præsentis ex vi actionis actu ad illam terminata.

7 Iam de causa quoad secundam actionem ex vi cuius adæquatè existat supposita alia actione, similiter adæquatè mihi dubium non est posse dependere ab effectu, quem ex vi primæ actionis producit etiam in eodem genere, quo illum produxit. Supponit hæc conclusio entitatem posse dependere à duplici causa totali per causalitates adæquatas adæquatè distinctas, quod iam probaui Punct. 7. Quia suppositione facta, sentio ignem B, dependentem ab igne A, & producentem ignem C posse iterum ab eodem igne C, dependere per aliam actionem distinctam ab illa per quam dependet ab igne A. Ratio est, quia ad productionem ignis C, tantum supponitur existentia ignis B, dependens ab igne A, & non alia: sed postquam habet hanc dependentiam potest habere aliam, siquidem potens est duplicem adæquatam terminare: ergo poterit illa alia dependentia procedere ab effectu eiusdem ignis, quia nullo modo illam supponit. Confirmatur: ideo effectus non potest esse principium primæ, seu vnice actionis, quia virtus illum produciens dependet, quia illa actio vnica seu prima supponitur ad effectum: ergo poterit procedere ab ipso effectu. Neque in hoc maior est difficultas, quam illa, quæ reperitur in eo quod effectus duplicem dependentiam habeat adæquatam.

8 Obicies: Eadem entitas non potest esse prior, & posterior respectu eiusdem: sed si causa dependeret ab effectu quoad secundam actionem, esset prior & posterior respectu effectus: ergo non potest habere hanc dependentiam. Respondeo non posse idem esse prius & posterior respectu eiusdem, ex vi vnice causalitatis, seu dependentiæ, bene tamen posse, si duplicem dependentiam habeat, esse prius ex vi huius, & posterior ex vi illius, sicuti si quis duplicem haberet præsentiam, posset ex vi huius præsentis esse prior in ordine ad locum respectu Petri, & ex vi aliud esse posterior. Sic contingeret in prædicto casu: ignis B, quatenus productus ab igne A, prior esset igne C, quatenus verò supposita productione ab igne A, ex vi cuius est prior effectu, terminaret aliam actionem ab igne C, dimanans esset illo posterior.

9 Inquires an illa secunda actio semper dicenda sit conseruatio, vel etiam possit dici productio, vt à conseruatione distincta: Respondeo hanc secundam actionem dicendam esse productionem vt à conseruatione distinctam, si incipiat esse in eodem instanti temporis, in quo incepit prima actio, quia in illo instanti terminaretur ad effectum qui in mensura præcedenti temporis existentiam non habuit, quod autem effectus supponatur productus prioritate naturæ per aliam actionem, non reddit illam actionem conseruatiam, quia conseruatio non dicitur in ordine ad prioritatem naturæ, sed ad prioritatem temporis, quam supponit in termino.

PUNCTVM IX.

An duplici entitati possit conuenire mutua causalitas in diuerso genere.

1 **M**utua causarum dependentia potest sumi respectu causarum secundam entitatem, vel respectu causalitatum, quibus causæ suos produciunt effectus, vtroque modo sumptam illam explicabo. Mutua dependentia respectu causalitatum non ita intelligenda est, vt causalitas huius causæ dependeat à causalitate illius, & rursum illius causalitas à causalitate huius, hæc enim dependen-

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. 1.

tia eandem habet difficultatem respectu causalitatum, & respectu causarum: dependentia ergo causalitatum, quam communis admittit sententia, nihil aliud dicit quam non posse dari causalitatem huius causæ, sine causalitate alterius, neque posse causalitatem huius principij non dependere ab illo: in hoc sensu datur mutua causalitatum dependentia, non enim potest dari causalitas principij passiuæ sine causalitate principij actiuæ, neque non dependens simul à principio actiuo, & passiuo. Ratio manifesta sumitur ex identitate causalitatum, cum enim actio quæ est causalitas agentis, & passio, quæ est causalitas passiuæ realiter non distinguuntur, mirum non est non posse separari, neque non posse aliquam illarum non dependere à principio, à quo alia dependet. Idem dico de causalitate intrinseca materiæ, & formæ respectu compositi, quæ consistit in eadem vnione, per quam constituitur vtrique pars essentialis, actu totum componens, seu actu causans, quæ non distinguuntur, idem enim est causam intrinsecè causare effectum, & illum intrinsecè componere. Stat ergo causas mutuo dependere quoad causalitates, hoc est non posse vnā sine alia causare.

2 De dependentia causarum secundum suas entitates mutua inter ipsas in diuerso genere procedit difficultas, mediū quidem sententiā omnino eadem cum illa, quam Puncto præcedenti exagitaui de mutua dependentia causarum in eodem genere, verumtamen multitudo terminorum, & maior illorum obscuritas respectu causarum in diuerso genere probabilem reddit hanc mutuam dependentiam in diuerso genere causæ, quam in eodem genere nullus audeat defendere. Procedit difficultas de causis, quæ verè causæ sunt, quia de finali causa controuersia non est posse esse causam in genere causæ finalis, & effectum in genere causæ efficientis, medicina enim est principium efficiens sanitatis, & sanitas est causa finalis medicinæ. De causis propriis, quæ verum influxum habent, affirmo non posse mutuo inter se dependere (loquor quoad primum esse) quod per singulas discurrens sic probō. In primis forma, quæ formaliter totum componit in nullo genere potest ab eodem toto dependere, non in genere causæ formalis, quia forma nullam causam formalem habet, non in genere efficientis, neque materialis, quod sic probō. Forma debet supponere principium à quo procedit iam existens: ergo vt forma dependeat à toto debet supponere existens totum: sed non potest supponi totum existens ante existentiam formæ: ergo non potest existentia formæ supponere totum tanquam principium. Non potest supponi totum existens ante existentiam formæ sic probō: Totum formaliter includit formam identificatam cum ipso: ergo implicat in aliquo priori existere totum, in quo non existat forma: ergo implicat totum esse prius formæ: ergo implicat totum esse causam formæ. Confirmatur: Nullus concedet idem posse esse causam sui ipsius adhuc in diuerso genere; sed si forma in aliquo genere dependeret à toto tanquam à principio, dependeret à se ipsa, ergo non potest à toto dependere. Minorem probō: implicat formam dependere à toto quin dependeat ab illo, quod est identificatum cum toto, & per quod totum constituitur: sed totum est identificatum cum forma, & per illam constituitur: ergo implicat formam dependere à toto, quin à se ipsa dependeat. Quod si dicas formam dependere à toto non quatenus hoc est identificatum cum forma, sed præcisè quatenus est identificatum cum materia, est dicere dependere tantum à materia, hoc ego non nego, neque ad rem facit, cum materia non dependeat à forma.

3 Aliter fieri potest comparatio inter materiam & formam, quarum formam dependere à materia fatentur omnes, materiam verò non dependere à forma, faciliè euincam, vt hanc mutuam dependentiam reilegem. Materiam non posse dependere à forma tanquam à causa materiali dabunt aduersarij, quia materia prima nullam habet materialem causam, & quia ipsi mutuam hanc dependentiam in eodem genere causæ non admittunt: non dependere tanquam à causa formali certum est, quia materia prima nullam habet formalem causam per quam constituitur, quod si illam haberet sicuti de materia secunda, seu toto aliqua accidentia recipiente fas est dici, adhuc non posset forma, quæ ab illa materia secunda dependeret, seu ab illo toto esse causam formalem constitutam

S 2 curtiuum